

Toelichting op het nieuwe Reglement Concertconcoursen

Revolutie of evolutie?

Het nieuwe reglement getuigt van durf door wijzigingen op tal van punten. Meer dan 30 jaar veranderde er - behalve het puntensysteem - niets wezenlijks aan de regels voor onze concoursen, terwijl de ontwikkelingen in alle geledingen van de maatschappij elkaar in hoog tempo opvolgden.

De bestuurders in de WCR plegen met het nieuwe reglement een inhaalslag en zien de muzikanten uitdrukkelijk als mondige burgers van de 21^e eeuw. Dit heeft tot gevolg gehad dat overbodige regels werden geschrapt en dat daar waar het kan meer vrijheid en meer verantwoordelijkheid aan de orkesten wordt geboden. Daar de weg van de evolutie zo lang niet werd bewandeld, lijkt hier en daar sprake van een kleine revolutie.

Hoofddoel concertconcours gehandhaafd

Wel blijft het wezen van het concours in stand: het meten van de kwaliteit van de prestatie en het bevorderen van het speelniveau van de orkesten. Daarnaast heeft de WCR steeds hoog in het vaandel gehouden: het verhogen van het speelplezier bij concoursen, de promotie van de blaasmuziek, het lokken van meer publiek naar de concourszalen, het aantrekkelijker maken van het concours voor de jeugd, de overige muzikanten en de achterban van de orkesten en het stimuleren van de concoursdeelname zelf.

Wat verandert er concreet?

Centraal in het nieuwe reglement staat de grotere vrijheid in repertoirekeuze. Uit alle ter beschikking van de WCR staande onderzoeken bleek, dat daaraan grote behoefte bestond. De werkgroep kwam tot de conclusie dat elk orkest een kort **concertprogramma** op zijn eigen niveau zou moeten kunnen uitvoeren. Uiteindelijk koos men voor handhaving van het Klein Repertorium ("verplicht werk") en voor uitbreiding van het Groot Repertorium (meer vrijheid bij het verplichte keuzewerk) met arrangementen van klassieke werken, zoals ouvertures, maar ook film- en musicalmuziek. Daarnaast besloot de WCR om extra gelegenheid te bieden om werk naar geheel eigen keuze uit te voeren, zonder dit onderdeel verplicht te stellen. In het reglement is dit te vinden in artikel 14:

Artikel 14.2, te beoordelen onderdelen 1,2a en 2b.

*Elk deelnemend orkest is verplicht om een werk uit te voeren uit het Klein Repertorium (te beoordelen onderdeel 1) en uit het Nieuw Groot Repertorium (te beoordelen onderdeel 2a), beide uit de sectie en divisie, waarin het orkest uitkomt. Daarnaast staat het ieder orkest vrij **om geheel vrij te kiezen werk of werken** uit te voeren (te beoordelen onderdeel 2b.) De onderdelen 2a en 2b samen zijn gebonden aan tijdslimieten, die per divisie zijn vastgesteld.*

U leest in het bovenstaande de term divisie. Deze internationaal herkenbare term komt in plaats van afdeling. De 3^e afdeling tot en met vaandelafdeling of superieure afdeling heten voortaan 5^e tot en met 1^e divisie. De 3^e afdeling gaat deels samen met de 2^e afdeling tot 5^e divisie, de moeilijker werken van de 2^e afdeling verhuizen naar de 1^e afdeling, ofwel nu 4^e divisie.

Terug naar het repertoire

De programmavolgorde wordt geheel door het orkest en zijn dirigent bepaald. Zo ontstaat de mogelijkheid om een samenhangend programma te creëren, zeker wanneer onderdeel 2b wordt benut. Ook het inspeelwerk kan betrokken worden bij een fraaie programmaopbouw.

De werkgroep is zeer benieuwd naar hoe de orkesten met deze geboden mogelijkheden om zullen gaan en hoopt hiemee de creativiteit en eigen initiatief van verenigingen en te bevorderen. Bij programmaonderdeel 2b mag ook een ensemble of solist ingeschakeld worden of mag bijvoorbeeld een eigen arrangement of compositie(opdracht) worden gespeeld, kortom bij dit onderdeel is alles toegestaan, zo lang het valt binnen de maximale speeltijd. De WCR onderzoekt nog de mogelijkheid om na de geplande evaluatie van het nieuwe reglement ook werken met solisten en ensembles in het Nieuw Groot Repertorium op te nemen.

Het moge duidelijk zijn dat de rol van de dirigenten bij de programmakeuze van uitermate groot belang is. Daarom zullen de dirigenten vanuit Unisono via de de Bond van Orkest-dirigenten worden benaderd voor inhoudelijke ondersteuning door de consultant HaFaBra, de heer Alex Schillings.

Wat betreft de tijdslimieten, hiermee moet wel degelijk gecijferd worden. Als een orkest kiest voor lange werken uit het Klein en Nieuw Groot Repertorium, blijft er niet of nauwelijks tijd over voor onderdeel 2b. Ook de speeltijd van het inspeelwerk telt mee voor het totaal aantal effectieve speelminuten. De belangrijkste toelichting betreffende de tijdslimieten is te vinden in artikel 14.4 van het reglement en volgt hieronder:

<i>Divisie (voorheen afdeling)</i>	<i>Maximale speeltijd van het inspeelwerk</i> <i>(wordt niet beoordeeld)</i>	<i>Min. en max. speeltijd</i> Onderdeel 1 <i>Werk uit Klein Repert.</i>	<i>Min. en max. speeltijd</i> Onderdelen 2a + 2b <i>= werk uit het Nieuw Groot Repertorium + vrij te kiezen werk(en)</i>	<i>Min. en max. totaalspeeltijd van alle onderdelen samen inclusief inspeelwerk</i>
<i>Introductie</i>	<i>5 minuten</i>	<i>variabel</i>	<i>Variabel</i>	<i>Variabel</i>
<i>5^e (voorheen 3^e/2^e)</i>	<i>5 minuten</i>	<i>6-12 minuten</i>	<i>4-19 minuten</i>	<i>17-25 minuten</i>
<i>4^e (voorheen 1^e)</i>	<i>5 minuten</i>	<i>8-15 minuten</i>	<i>6-22 minuten</i>	<i>19-30 minuten</i>
<i>3^e (voorheen uitm.)</i>	<i>5 minuten</i>	<i>8-15 minuten</i>	<i>6-22 minuten</i>	<i>22-35 minuten</i>
<i>2^e (voorheen ere)</i>	<i>5 minuten</i>	<i>10-20 minuten</i>	<i>8-25 minuten</i>	<i>26-40 minuten</i>
<i>1^e (voorheen vaandel/superieur)</i>	<i>5 minuten</i>	<i>10-20 minuten</i>	<i>10-30 minuten</i>	<i>31-45 minuten</i>

Binnen dit schema kan er ook voor gekozen worden om met dezelfde repertoirekeuze aan het concours deel te nemen als onder het oude concoursreglement, mits een orkest zich houdt aan de gestelde minimale en maximale totaalspeeltijd. (Zie laatste kolom.)

De lengte van de werken van het Klein Repertorium moet voldoen aan dezelfde criteria als tot dusver, zie de aangegeven minuten. De minimale tijdsduur van werken uit het Nieuw Groot Repertorium (NGR) mag echter 2 minuten korter zijn dan de minimale tijdsduur per werk uit het oude Groot Repertorium en de maximale lengte mag even lang worden als de maximale tijdsduur van 2a en 2b samen. Hierdoor hoopt de WCR te bereiken dat er voldoende werken uit de nieuw toegestane genres in het Nieuw Groot Repertorium kunnen worden opgenomen. Aangezien de aanpassing van het Groot Repertorium voor 1 januari 2004 onmogelijk volledig kan worden gerealiseerd kunnen de orkesten in het jaar 2004 werken die niet in het huidige Groot Repertorium staan, op eigen initiatief ter beoordeling van de Repertoriumcommissie inzenden naar Unisono. Alleen in 2004 is deze beoordeling gratis. Wel dient een inzending tijdig bij Unisono binnen te zijn, dat wil zeggen tot uiterlijk drie maanden voor de concoursdatum. Eenmaal goedgekeurd wordt een werk definitief opgenomen in het Nieuw Groot Repertorium, voorlopig in een appendix, die wordt geplaatst op de website van Unisono. (www.amateurmuziek.nl)

De WCR hoopt op deze wijze wederom het eigen initiatief te bevorderen en in te spelen op de eigen voorkeuren van de orkesten, zonder de kwaliteitscriteria waaraan de op te nemen werken moeten voldoen los te laten. Er wordt naar gestreefd om nog voor 1 januari een aantal werken uit de nieuwe genres op te nemen en te publiceren op de website. (N.a.v enkele reacties op de tot dusver verschenen aankondiging: het te spelen programma hoeft dus niet in zijn geheel worden goedgekeurd door Unisono, zoals bij de concertafdeling. De onderdelen 1 en 2a dienen in het Klein en Nieuw Groot Repertorium zijn opgenomen, 2b

is echt **geheel vrij te kiezen**, en hoeft dus niet te voldoen aan bepaalde technische eisen, alleen aan de lengtecriteria.)

De jurybeoordeling

Onderdeel 1 zal volgens het bestaande tien-rubriekensysteem worden beoordeeld (10 x maximaal 10 punten.) Bij rubriek 10 is de programmakeuze niet langer aan de orde, alleen nog de muzikale uitvoering. Voor het te beoordelen onderdeel 2 (2a, wanneer van toepassing, samen met 2b) zal door de jury één totaalcijfer worden gegeven van maximaal 100 punten. Hier zal de beoordeling dus globaler zijn. Nu er grotere verantwoordelijkheid ontstaat door meer keuzevrijheid van repertoire bij onderdeel 2, zal de programmakeuze van juist dit onderdeel worden meegewogen bij de beoordeling daarvan.

Punten, promotie, degradatie en het vervallen van de prijzen

Bij de uitslag worden vermeld de resultaten van onderdeel 1 en 2 en ontvangt elk orkest (gedeeld door 2) het eindresultaat in punten (eveneens maximaal 100.) Let wel: *prijzen en onderscheiding van de jury worden niet langer toegekend.* De promotiegrens blijft 85 punten, de degradatiegrens wordt verlegd van 65 naar 70 punten.

De secties en samenstelling van de orkesten

De verplichte karakteristieke bezetting van de orkesttypen harmonie, fanfare en brassband is iets anders geformuleerd, maar blijft inhoudelijk bijna dezelfde als voorheen. Om wildgroei in bezettingen te voorkomen. Wel blijven uitzonderingen mogelijk, maar deze moeten aan de organisator van het concours worden gemeld. Hierdoor blijft het mogelijk dat orkesten experimenten aangaan om de orkestklank te optimaliseren.

De WCR vraagt zich overigens wel af of het concourspodium voor dergelijke experimenten beschikbaar moet worden gesteld. Eventuele experimenten kunnen immers bij alle andere concertgelegenheden worden verricht.

Voorheen mochten beroepsmusici niet meespelen tijdens concoursdeelname. Deze regel is verruimd ten gunste van professionals die permanent als spelend en contribuerend lid binnen een vereniging functioneren. De WCR juicht het toe dat deze vaak zeer gemotiveerde leden de gelederen van de amateurorkesten versterken en bijdragen aan het niveau van de blaasmuziek in Nederland.

Anders ligt het met extra in te schakelen, betaalde krachten. Zij werden en worden niet toegestaan, behalve indien ze een zelden door amateurs bespeeld instrument, zoals contrafagot of harp, bespelen. (De lijst met "verboden" instrumenten is iets korter geworden.) Overigens blijft het maximum aantal vervangingen of uitbreidingen van het orkest bij concoursdeelname gehandhaafd op vier.

Toch is de discussie over dit onderwerp nog niet ten einde, daar algemeen wordt verondersteld dat, wegens gebrek aan een waterdicht controlesysteem, de regels worden overtreden. Daarom zal de FKM in 2004 toestaan dat de vervangingen/uitbreidingen door professionals worden ingevuld. Tegelijkertijd zal een moreel appel op de betrokken orkesten worden gedaan om zich dan ook strikt aan het maximale aantal van vier te houden en zal een stringente controle worden uitgeoefend. Hoe deze versoepeling in de praktijk uitpakt zal worden onderzocht. Dit punt zal bij de evaluatie na een jaar (begin 2005) worden meegenomen met de intentie om tot een gezamenlijk standpunt van de drie federaties te komen.

Evaluatie en evolutie

Een uitgebreide trapsgewijze evaluatie van het nieuwe reglement is reeds afgesproken door Unisono en de drie Landelijke Muziek Organisaties (LMO's.)

Tijdens de eerste concoursen in het voorjaar en vroege zomer van 2004 zal geobserveerd worden hoe het nieuwe systeem in de praktijk functioneert. Naar verwachting zullen alle deelnemende orkesten een vragenlijst kunnen invullen, waarop zij hun bevindingen kunnen melden. Dit zal gebeuren op initiatief van de LMO's in samenwerking met de concoursorganisator. Daarnaast kan elk orkest via zijn bond of provinciale afdeling zijn mening op eigen initiatief kenbaar maken. In de zomer van 2004 zal de neerslag van deze reacties besproken worden door de WCR, die indien nodig, enkele aanpassingen kan voorstellen, reeds voor de concoursen in het najaar 2004. Eventuele aanpassingen zullen worden vermeld in de periodieken van de LMO's en aan de concoursdeelnemers. Hetzelfde traject zal worden herhaald na de jaren 2004, 2005 en 2006, steeds in januari. En u als muzikant krijgt de gelegenheid om uw visie via uw orkest en uw federatie of bond kenbaar te maken. Zodoende krijgt het nieuwe reglement de komende jaren een faire kans om te evolueren.

Na de laatste evaluatie zal de definitieve tekst ingaan in 2007, vergezeld van nieuwe uitgaven van de repertoria.

Verspreiding nieuw reglement 2004

Tot slot ligt het in de bedoeling dat alle lid-orkesten van de drie LMO's voor 1 januari 2004 een exemplaar van het nieuwe reglement zullen ontvangen via hun eigen organisatie.

Voorts zal het reglement zo spoedig mogelijk op de websites van Unisono (www.amateurmuziek.nl) en de LMO's geplaatst worden. Hier kunnen de orkesten terecht die in het voorjaar van 2004 de nieuwe mogelijkheden reeds willen benutten. Diverse voorlichtingsbijeenkomsten zijn gepland, zoals voor de juryleden door Unisono. Het ligt in de bedoeling dat op initiatief van de drie federaties aandacht aan het reglement zal worden besteed op regionale bijeenkomsten, waar consulent Alex Schillings zijn licht zal laten schijnen over met name de gewijzigde repertoiremogelijkheden.

Ook zal het reglement punt van aandacht zijn binnen de Bond van Orkest-dirigenten, onder andere tijdens de *Algemene Ledenvergadering op zaterdag 17 januari 2004* te Berlicum (N-B.) Besturen, muzikanten en dirigenten: van harte welkom op de voor u te organiseren toelichtingsdagen. Laat u zich het volgend jaar niet verrassen, maar laat u zich goed informeren over de verrassende mogelijkheden van het nieuwe reglement!

8 december 2003, Dick Bolt, projectleider WCR Unisono.